

Kan de wetenschap alles verklaren?

**KAN DE
WETEN
SCHAP
ALLES
VERKLAREN?**

JOHN C. LENNOX

Vertaald door
Kees de Wildt

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: Redactie bureau Kees de Wildt, Dordrecht
Ontwerp omslag: Peter Kortleve / www.shortlife.nl
Vormgeving binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 435 3836 7
ISBN 978 90 435 3837 4 (e-book)
NUR 738

Oorspronkelijk uitgegeven door The Good Book Company, Epsom,
Verenigd Koninkrijk, onder de titel *Can Science Explain Everything?*

Engelstalige uitgave © 2019 John Lennox
Nederlandse uitgave © 2022 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht
www.kokboekencentrum.nl

Alle rechten voorbehouden.

Teksten uit de Bijbel in deze uitgave zijn ontleend aan de NBV21
© Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap 2021.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Woord vooraf	9
Inleiding: kosmische chemie	11
1. Kan een wetenschapper in God geloven?	17
2. Hoe zijn we hier terechtgekomen? Van Newton naar Hawking	31
3. Mythe I: Godsdienst berust op geloof, wetenschap niet	55
4. Mythe II: Wetenschap berust op verstand, het christelijk geloof niet	67
5. Kunnen we in een wetenschappelijk onderlegde wereld de Bijbel echt serieus nemen?	81
6. Wonderen: een brug te ver?	93
7. Kun je vertrouwen op wat je leest?	103

8. De weerlegging van het christelijk geloof	111
9. De persoonlijke dimensie	127
10. Het laboratorium in: de waarheid van het christelijk geloof getoetst	149
Voor wie verder wil lezen	155
Dankwoord	159

*Voor Sally,
ter gelegenheid van ons gouden huwelijksjubileum,
14 september 2018.*

*In diepe dankbaarheid voor je liefde, steun en
voortdurende aanmoediging, die dit boek en vele andere boeken
hebben mogelijk gemaakt.*

Woord vooraf

Veel jongeren en volwassenen vroegen me om een inleiding op de discussie over God en de wetenschap die toegankelijker zou zijn dan mijn eerdere boek *God's Undertaker. Has Science Buried God?* Dit boek is mijn antwoord op die vraag. Velen hebben me gevraagd me dit keer niet te beperken tot het bewijs voor het bestaan van God, maar ook specifieker in te gaan op de relatie tussen het christelijk geloof en de wetenschap. Ik hoop dat dit boek enigszins aan hun verwachting voldoet.

John C. Lennox
Oxford, april 2018

Inleiding: kosmische chemie

Als je op zoek gaat naar informatie over het onderwerp ‘geloof en wetenschap’, heb je binnen een paar klikken in de gaten dat je in oorlogsgebied bent beland.

Of het nu gaat om bio-ethiek of psychologie, geologie of kosmologie, bij vrijwel ieder denkbaar wetenschappelijk onderwerp zul je haatreacties en scheldkanonnades tegenkomen tussen partijen waarvan wel duidelijk is dat ze elkaar nooit aan een onderhandelingstafel zullen tegenkomen, zelfs niet als de Verenigde Naties een staakt-het-vuren uitroepen.

Aan de ene kant heb je wat we gemakshalve ‘de wetenschappelijke kant’ zouden kunnen noemen. Die mensen beschouwen zichzelf als de stem van de rede, het verstand. Ze geloven dat ze werken aan het terugdringen van de vloed van onwetendheid en bijgeloof die de mensheid tot slaaf heeft gemaakt sinds wij

uit de oersoep zijn gekropen. Hun standpunt zou je zo kunnen samenvatten:

De wetenschap is een onstuitbare kracht tot ontwikkeling van de mensheid die antwoorden zal geven op onze vele vragen over het heelal en veel, zo niet alle, menselijke problemen zal oplossen: ziekte, energie, vervuiling en armoede. Ergens in de toekomst zal de wetenschap alles kunnen verklaren en aan al onze behoeften kunnen voldoen.

Sommigen veronderstellen ook dat de wetenschap op een zeker moment in de toekomst antwoord zal kunnen geven op onze grote levensvragen: Waar komen we vandaan? Waarom zijn we hier? Wat is de zin van ons bestaan?

Daartegenover staat wat we gemakshalve 'de God-kant' zullen noemen. Die mensen stellen dat er een goddelijke intelligentie schuilgaat achter alles wat er is en alles wat we zijn. Ze zoeken naar antwoorden op dezelfde grote vragen als die wetenschappers stellen en beweren zelfs dat ze die hebben gevonden, maar dan wel op een heel andere plaats. Als ze naar de complexiteit en het wonder van het heelal en onze ongelooflijk rijkgeschakeerde blauwe planeet kijken, vinden ze het vanzelfsprekend dat er een geweldige geest achter onze mooie en wonderbaarlijke wereld moet zitten. Ze lijken verbaasd dat er mensen bestaan die de dingen niet op die manier zien. Dat leidt soms tot ruzie en scheldpartijen tijdens heftige schermutselingen, die meer warmte dan licht voortbrengen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel mensen tot de conclusie komen dat *God en wetenschap niet samengaan*, zoals

het ook tot een hoop geknetter, vuur, hitte en een luide knal leidt als je metallisch natrium of kalium in water laat vallen.

Maar wat als het mogelijk blijkt ook op een heel andere manier naar deze kwestie te kijken? Wat als we een zinloze strijd zijn binnengelokt, op basis van onjuiste informatie en een verkeerde manier van denken? Dat zou niet voor het eerst zijn. Wat als er een andere soort kosmische chemie mogelijk is dan die die uitloopt op een explosie?

Wie ik ben

Ik kom uit Noord-Ierland, dat helaas een bedenkelijke reputatie heeft als het om 'de Godsvraag' gaat. Ik ben opgegroeid in een land dat door geloof en cultuur in tweeën was gespleten. Hoewel het natuurlijk veel gecompliceerder lag, heet het in de volksmond een strijd tussen 'katholieken' en 'protestanten'. Die drie decennia van brute moorden, bomaanslagen en terrorisme staan bekend als 'The Troubles'.

In die omstandigheden waren mijn ouders opmerkelijke mensen. Ze waren christen, maar niet sektarisch. Dat was in die dagen niet eenvoudig, voor niemand. Mijn vader toonde dat gebrek aan sektarisme door in zijn winkel mensen van over de godsdienstige scheidslijn in dienst te nemen. Daarom kregen we te maken met een bomaanslag, waarbij mijn broer ernstig gewond raakte. Terrorisme raakte ons gezin dus op een heel directe manier.

Aan mijn ouders heb ik veel te danken. Het belangrijkste was misschien wel dat ze genoeg van me hielden om me de ruimte te geven zelf na te denken. Eerlijk gezegd was dat nogal ongebruikelijk in mijn land, want helaas zetten onverdraagzaamheid en

vastgeroeste meningen de toon. Mijn ouders moedigden me ook aan om veel te lezen en diep na te denken over andere levens-overtuigingen dan het christelijk geloof. Toen ik in de herfst van 1962 aan de Universiteit van Cambridge begon, was ik hun daar dankbaar voor.

Daarnaast heb ik in de afgelopen twintig jaar het voorrecht gehad lezingen over geloof en wetenschap te houden, en over de relevante argumenten in deze kwestie met vooraanstaande atheïsten in debat te gaan; de meest prominente van hen is waarschijnlijk nog altijd Richard Dawkins, hoogleraar aan de Universiteit van Oxford, net als ik. Ik heb altijd geprobeerd mensen met een ander wereldbeeld dan het mijne met respect te behandelen, en te onderzoeken hoe zij tot hun standpunt zijn gekomen en waarom ze er met zo veel passie over denken en spreken.

Misschien lees je dit terwijl je er vast van overtuigd bent dat de wetenschap voldoende is om alles te verklaren en dat er voor God in de wereld geen plaats meer is. Het kan ook zijn dat je gewoonweg nieuwsgierig bent en weleens wat dieper over deze vraag wilt nadenken. Wie je ook bent, ik hoop dat je plezier beleeft aan het lezen van deze inleiding op die vraag en dat ik je stimuleer om er op een wetenschappelijke manier naar te kijken: dat wil zeggen dat je openstaat voor welke uitkomst dan ook en bereid bent om het bewijs te volgen, waarheen het je ook leidt, ook als dat misschien ongemakkelijk aanvoelt.

Ik wil laten zien dat het gangbare idee dat wetenschap en God niet samengaan, simpelweg onjuist is en dat dit ook relatief eenvoudig is vast te stellen. In kort bestek wil ik allerlei misvattingen onderzoeken, zowel over geloofsvoorstellingen en

geloof in God, alsook over de wetenschap zelf. Zo wil ik laten zien dat je er ook op een andere manier naar kunt kijken, rationeler, verstandiger en heilzamer dan het overbekende vermeende conflict tussen wetenschap en godsdienst.

Ik wil laten zien dat er een ander soort kosmische chemie mogelijk is, dat er een ander soort reactie tussen wetenschap en godsdienst bestaat die meer recht doet aan de geest en de essentie van beide, en vruchtbaarder is dan het vermoeiende en vastgeroeste debat dat we overal om ons heen zien.

Net als kalium en water vormen ook waterstof en zuurstof een explosief mengsel, maar het eindresultaat is volstrekt anders: water dat verfrist en leven geeft.